EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

رسالة في مواقيت الصلاة

Risālah fī mawāqīt al-ṣalāh

Timpurile rugăciunii și reunirea rugăciunilor

Muḥammad ibn Ṣāliḥ
al-ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Timpurile rugăciunii și reunirea rugăciunilor

رسالة في مواقيت الصلاة

Risālah fī mawāqīt al-ṣalāh

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: رسالة في مواقيت الصلاة
Ediția I
Allah să-l ierte pe autor, pe părinții săi și pe musulmani.
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Citatele arabe din Coran: Tanzil Project, Uthmani 1.1, https://tanzil.net, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: Fundația Shaykh Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, seria de lucrări, nr.41. Text arab: Islamenc.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

1 Stabilirea timpurilor rugăciunilor 1
2 Îndeplinirea rugăciunii în timpul ei: începutul timpului și amânarea 9
3 Prinderea timpului rugăciunii și urmările ei 17
4 Reunirea a două rugăciuni în timpul uneia dintre ele 19
Indice 27

Introducere

بسم الله الرحمن الرحيم

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Cel Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah! Îl lăudăm, Îi cerem ajutor și iertare și ne întoarcem la El cu căință. Căutăm adăpost la Allah de răul sufletelor noastre și de faptele noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Singurul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Binecuvântarea lui Allah și multă pace fie asupra lui, asupra familiei și companionilor săi și asupra celor care îi urmează în bine! Apoi:

Allah Preaînaltul le-a impus robilor Săi cinci rugăciuni în fiecare zi și noapte, rânduite la timpuri cerute de înțelepciunea Sa, pentru ca robul să păstreze legătura cu Domnul său prin aceste rugăciuni de-a lungul tuturor acestor intervale. Ele sunt pentru inimă asemenea apei pentru pom: acesta este udat din când în când, nu o singură dată, după care apa să-i fie oprită.

Între înțelepciunile împărțirii acestor rugăciuni la asemenea timpuri se află și aceea ca robul să nu fie cuprins de plictiseală și apăsare, cum s-ar întâmpla dacă le-ar îndeplini pe toate deodată. Binecuvântat este Allah Preaînaltul, Cel mai înțelept dintre judecători!

Acesta este un scurt tratat în care vom vorbi despre timpurile rugăciunilor, în următoarele capitole:

Capitolul întâi: stabilirea timpurilor rugăciunilor.

Capitolul al doilea: obligația de a îndeplini rugăciunea în timpul ei și rânduiala îndeplinirii ei la începutul acestuia sau a amânării ei.

Capitolul al treilea: prin ce se consideră că a fost prins timpul rugăciunii și ce decurge din aceasta.

Capitolul al patrulea: rânduiala reunirii a două rugăciuni în timpul uneia dintre ele.

Am urmat ceea ce arată dovezile din Carte și Sunnah și am legat fiecare chestiune de dovezile ei, pentru ca omul credincios să înainteze în cunoștință de cauză și să-i crească încrederea și liniștea.

Îl rugăm pe Allah, de la Care nădăjduim răspunsul, să ne răsplătească pentru aceasta și să pună în ea bine și binecuvântare pentru noi și pentru musulmani. El este Darnic și Generos.

Autorul

1 Stabilirea timpurilor rugăciunilor

الفصل الأوّل: في بيان المواقيت

Allah Preaînaltul spune:

﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

Ți-am pogorât ție Pomenirea, ca să le lămurești oamenilor ceea ce a fost pogorât pentru ei și pentru ca ei să cugete.

Coran, 16:44

El, Preaînaltul, spune și:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾

Am pogorât asupra ta Cartea ca lămurire pentru orice lucru, călăuzire, îndurare și bună vestire pentru musulmani.

Coran, 16:89

Nu există niciun lucru al cărui statut oamenii au nevoie să-l cunoască în privința religiei sau a vieții lor lumești fără ca Allah Preaînaltul să-l fi lămurit în Cartea Sa ori în Sunnah Trimisului Său ﷺ. Sunnah lămurește Coranul și îl tâlcuiește, restrânge generalitatea unor exprimări ale sale și precizează ceea ce este

enunțat fără restricție. Tot astfel, unele pasaje ale Coranului le lămuresc și le tâlcuiesc pe altele, le restrâng generalitatea și precizează ceea ce este enunțat fără restricție. Toate provin de la Allah Preaînaltul, după cum a spus Profetul ﷺ: *«Luați aminte! Mi-au fost date Cartea și, împreună cu ea, ceva asemenea ei.»* Relatat de Aḥmad și Abū Dāwūd, cu un lanț de transmitere autentic.[1]

Una dintre chestiunile cuprinse în această regulă generală este lămurirea timpurilor celor cinci rugăciuni, care sunt cele mai categoric obligatorii dintre faptele trupești și cele mai iubite de Allah, Atotputernicul și Mărețul. Allah Preaînaltul a lămurit aceste timpuri în Cartea Sa și în Sunnah Trimisului Său ﷺ într-un chip deplin și îndestulător. Lui Allah Îi aparține lauda! În Cartea lui Allah, El, Preaînaltul, spune:

﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾

Împlinește rugăciunea de la trecerea soarelui de zenit până la întunecarea nopții, precum și recitarea din zori. Recitarea din zori este mărturisită.

Coran, 17:78

1 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea Sunnei, capitolul despre aderarea la Sunnah, nr. 4604. L-au relatat și al-Tirmidhī, Capitolele despre cunoaștere, capitolul despre interdicția de a spune anumite lucruri când este pomenit hadithul Profetului ﷺ, nr. 2664; Ibn Mājah, Introducerea, capitolul despre cinstirea hadithului Trimisului lui Allah ﷺ și mustrarea aspră a celui care i se împotrivește, nr. 12; și Aḥmad (4/130), din hadithul lui al-Miqdām ibn Maʿdī Karib — Allah să fie mulțumit de el.

Allah Preaînaltul i-a poruncit Profetului Său ﷺ — iar o poruncă dată lui este o poruncă și pentru comunitatea sa, împreună cu el — să împlinească rugăciunea:

﴿لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ﴾

De la trecerea soarelui de zenit.
Coran, 17:78

Adică începând de când soarele trece de zenit, la mijlocul zilei, până la întunecarea nopții, adică până la întețirea întunericului ei, care are loc la mijlocul acesteia. Apoi a separat un alt timp, spunând:

﴿وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾

Și recitarea din zori.
Coran, 17:78

Adică rugăciunea Fajr. A numit-o prin recitarea Coranului deoarece în ea se recită îndelung.
Astfel, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ﴾

De la trecerea soarelui de zenit până la întunecarea nopții.
Coran, 17:78

cuprind timpurile a patru rugăciuni: Ẓuhr și ʿAṣr, două rugăciuni de zi din a doua jumătate a zilei, și Maghrib și ʿIshāʾ, două rugăciuni de noapte din prima jumătate a nopții. Timpul rugăciunii Fajr a fost însă separat prin cuvintele Sale:

﴿وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾

Și recitarea din zori.
Coran, 17:78

Timpul ei precis se cunoaște din legarea ei de zori, adică din ivirea luminii soarelui la orizont.

Allah Preaînaltul a reunit timpurile celor patru rugăciuni fără să le separe, fiindcă ele se succed fără întrerupere: timpul uneia nu se sfârșește decât odată cu începutul celei următoare. A separat timpul Fajr, deoarece acesta nu se leagă nici de timpul dinaintea sa, nici de cel de după el. Între acesta și timpul rugăciunii ʿIshāʾ se află a doua jumătate a nopții, iar între acesta și timpul rugăciunii Ẓuhr se află prima jumătate a zilei, după cum se va lămuri din Sunnah, dacă Allah Preaînaltul voiește.

În Sunnah Trimisului lui Allah ﷺ, în *«Ṣaḥīḥ Muslim»*, ʿAbd Allāh ibn ʿAmr ibn al-ʿĀṣ — Allah să fie mulțumit de amândoi — relatează că Profetul ﷺ a spus:

> *«Timpul rugăciunii Ẓuhr începe când soarele trece de zenit și durează până ce umbra omului este egală cu înălțimea sa, câtă vreme nu a sosit ʿAṣr. Timpul rugăciunii ʿAṣr durează câtă vreme soarele nu se îngălbenește. Timpul rugăciunii Maghrib durează câtă vreme amurgul nu dispare. Timpul rugăciunii ʿIshāʾ durează până la jumătatea din mijloc a nopții, iar timpul rugăciunii Ṣubḥ începe la ivirea zorilor și durează câtă vreme soarele nu răsare.»*

Într-o altă versiune: *«Iar timpul rugăciunii ʿIshāʾ este până la jumătatea nopții»*,[2] fără precizarea *«din mijloc»*.

Muslim relatează și de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el — că la Trimisul lui Allah ﷺ a venit un om care l-a întrebat despre timpurile rugăciunii, iar el nu i-a răspuns nimic. A relatat:

> *«A împlinit Fajr la ivirea zorilor, când oamenii abia se puteau recunoaște unii pe alții. Apoi i-a poruncit»*

— adică i-a poruncit lui Bilāl, după cum apare în versiunea lui al-Nasāʾī — *«să cheme la rugăciunea Ẓuhr când soarele a trecut de zenit, iar oamenii spuneau: „A sosit mijlocul zilei.” El știa însă*

2 Relatat de Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre timpurile celor cinci rugăciuni, nr. 612, din hadithul lui ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi.

aceasta mai bine decât ei. Apoi i-a poruncit să cheme la ʿAṣr când soarele era încă sus, apoi la Maghrib când soarele a coborât» — iar în versiunea lui al-Nasāʾī: *«a apus»*[3] —, *«apoi la ʿIshāʾ când a dispărut amurgul. În ziua următoare a amânat Fajr, astfel încât, când a terminat-o, oamenii spuneau: „Soarele a răsărit ori este aproape să răsară.” Apoi a amânat Ẓuhr până aproape de timpul la care împlinise ʿAṣr în ziua precedentă, apoi a amânat ʿAṣr, astfel încât, când a terminat-o, oamenii spuneau: „Soarele s-a înroșit.” Apoi a amânat Maghrib până aproape de dispariția amurgului, apoi a amânat ʿIshāʾ până când trecuse prima treime a nopții. A doua zi l-a chemat pe cel care întrebase și i-a spus: „Timpul este între aceste două limite.”»*[4]

Prin acest verset nobil și prin Sunnah Profetului, atât cea exprimată prin cuvinte, cât și cea arătată prin fapte, timpurile celor cinci rugăciuni au fost lămurite deplin și îndestulător, după cum urmează:

1. Timpul rugăciunii Ẓuhr începe când soarele trece de zenit — adică depășește mijlocul bolții cerești — și durează până când umbra fiecărui lucru este egală cu lungimea lui, măsurând începând de la umbra rămasă la trecerea soarelui de zenit.

Explicația este următoarea: când soarele răsare, fiecare obiect ridicat are o umbră lungă. Aceasta continuă să se scurteze, puțin câte puțin, până când soarele trece de zenit. Atunci umbra începe din nou să se lungească și intră timpul rugăciunii Ẓuhr. Măsoară, așadar, de când umbra începe iarăși să se lungească: atunci când lungimea ei ajunge egală cu a obiectului, timpul rugăciunii Ẓuhr s-a încheiat.

2. Timpul rugăciunii ʿAṣr începe când umbra unui lucru este egală cu lungimea lui și durează până când soarele se îngălbenește sau se înroșește.

---

3 Relatat de al-Nasāʾī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre sfârșitul timpului Maghrib, nr. 523, din hadithul lui Abū Mūsā — Allah să fie mulțumit de el.

4 Relatat de Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre timpurile celor cinci rugăciuni, nr. 614, din hadithul lui Abū Mūsā — Allah să fie mulțumit de el.

Iar timpul îngăduit în caz de necesitate se întinde până la apus, potrivit hadithului lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el —, în care Profetul ﷺ a spus:

«Cine prinde o rakʿah din rugăciunea Ṣubḥ înainte ca soarele să răsară a prins Ṣubḥ, iar cine prinde o rakʿah din rugăciunea ʿAṣr înainte ca soarele să apună a prins ʿAṣr.»

[5] Relatat de al-Bukhārī și Muslim.

3. Timpul rugăciunii Maghrib începe la apusul soarelui și durează până la dispariția amurgului, adică a roșeții de la orizont.

4. Timpul ultimei rugăciuni de seară, ʿIshāʾ, începe la dispariția amurgului și durează până la jumătatea nopții. Timpul ei nu se întinde până la ivirea zorilor, deoarece aceasta ar contrazice sensul aparent al Coranului și exprimarea explicită a Sunnei. Allah Preaînaltul a spus:

﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ﴾

Împlinește rugăciunea de la trecerea soarelui de zenit până la întunecarea nopții.

Coran, 17:78

El nu a spus: *«până la ivirea zorilor»*. Iar Sunnah afirmă explicit că timpul rugăciunii ʿIshāʾ se sfârșește la jumătatea nopții, după cum ai văzut în hadithul lui ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi.

5. Timpul rugăciunii Fajr începe la ivirea zorilor adevărați, al doilea fajr — albeața care se întinde orizontal la răsărit și după care nu mai urmează întuneric — și durează până la răsăritul soarelui.

Aceste timpuri precis stabilite se aplică locurilor în care noaptea și ziua se succed într-un interval de douăzeci și patru de

5 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care prinde o rakʿah din Fajr, nr. 579; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre cel care prinde o rakʿah, căci acesta a prins acea rugăciune, nr. 608, din hadithul lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

ore, fie că sunt egale, fie că una este mai lungă decât cealaltă cu puțin ori cu mult.

În schimb, locurile în care noaptea și ziua nu se succed într-un interval de douăzeci și patru de ore se află într-una dintre două situații: fie aceasta se întâmplă de-a lungul întregului an, fie numai în câteva zile din el.

Dacă se întâmplă numai în câteva zile ale anului — de pildă, într-un loc în care noaptea și ziua se succed într-un interval de douăzeci și patru de ore de-a lungul anotimpurilor, însă într-o anumită perioadă noaptea durează douăzeci și patru de ore ori mai mult, iar ziua, la fel —, atunci:

Fie există la orizont un semn perceptibil prin care timpul poate fi stabilit, precum începerea sporirii luminii ori dispariția ei cu totul; în acest caz, rânduiala este legată de acel semn.

Fie nu există un asemenea semn; atunci timpurile rugăciunilor sunt calculate după măsura lor din ultima zi de dinainte ca noaptea ori ziua să înceapă să dureze neîntrerupt douăzeci și patru de ore.

Dacă presupunem că, înainte de a deveni neîntreruptă, noaptea dura douăzeci de ore, iar ziua ocupa restul intervalului de douăzeci și patru de ore, vom socoti din noaptea continuă numai douăzeci de ore drept noapte, iar restul drept zi. În stabilirea timpurilor rugăciunilor vom urma cele arătate mai sus.
Dacă însă noaptea și ziua nu se succed într-un interval de douăzeci și patru de ore de-a lungul întregului an, în toate anotimpurile, atunci timpurile rugăciunilor sunt stabilite prin calcularea măsurii lor. Muslim relatează de la al-Nawwās ibn Samʿān — Allah să fie mulțumit de el — că Profetul ﷺ l-a pomenit pe Dajjāl, care va veni la sfârșitul vremurilor. L-au întrebat cât va rămâne pe pământ, iar el a spus:

> *«Patruzeci de zile: o zi cât un an, o zi cât o lună, o zi cât o săptămână, iar celelalte zile ale sale vor fi ca zilele voastre.»*

Ei au spus: *«O, Trimis al lui Allah, pentru ziua aceea care va fi cât un an ne vor fi de ajuns rugăciunile unei singure zile?»* El a

răspuns: *«Nu. Calculați-i măsura.»*[6]

Profetul ﷺ a arătat astfel că, în această zi lungă, nu trebuie să ne mărginim la rugăciunile unei singure zile și a poruncit să-i fie calculată măsura.

Odată stabilit că, pentru locurile în care noaptea și ziua nu se succed, trebuie calculată măsura timpului, după ce anume o calculăm?

Unii învățați consideră că se calculează după o durată echilibrată: noaptea este socotită de douăsprezece ore, iar ziua, tot de douăsprezece ore. Întrucât locul în sine nu poate fi luat drept reper, se ia drept reper un loc cu durate mijlocii, asemenea femeii cu sângerare neregulată care nu are niciun tipar obișnuit cunoscut, nici posibilitatea de a deosebi sângele.

Alții consideră că se calculează după timpul din ținutul cel mai apropiat în care, în cursul anului, există noapte și zi. Întrucât locul în sine nu poate fi luat drept reper, este luat drept reper locul care îi seamănă cel mai mult: ținutul cel mai apropiat în care noaptea și ziua se succed într-un interval de douăzeci și patru de ore.

Această opinie este mai întemeiată, fiindcă justificarea ei este mai puternică și se apropie mai mult de situația reală. Allah știe mai bine.

6 Relatat de Muslim, Cartea încercărilor și a semnelor Ceasului, capitolul despre pomenirea lui Dajjāl, descrierea sa și ceea ce are cu el, nr. 2937, din hadithul lui al-Nawwās ibn Samʿān — Allah să fie mulțumit de el.

2 Îndeplinirea rugăciunii în timpul ei: începutul timpului și amânarea

الفصل الثاني: في وجوب فعل الصلاة في وقتها وحكم تقديمها في أوّله أو تأخيرها عنه

Rugăciunea trebuie îndeplinită în întregime în timpul stabilit pentru ea, potrivit cuvintelor Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ كِتَٰبًا مَّوْقُوتًا﴾

Rugăciunea le este prescrisă credincioșilor la timpuri hotărâte.
Coran, 4:103

Adică este o obligație cu un timp precis. De asemenea, potrivit cuvintelor Celui Preaînalt:

﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾

Împlinește rugăciunea de la trecerea soarelui de zenit până la întunecarea nopții, precum și recitarea din zori. Recitarea din zori este mărturisită.
Coran, 17:78

Porunca exprimă obligativitatea.

ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi — relatează că Profetul ﷺ a pomenit într-o zi rugăciunea și a spus:

«Pentru cel care o păzește, ea va fi lumină, dovadă și salvare în Ziua Învierii. Cel care nu o păzește nu va avea lumină, dovadă ori salvare și va fi în Ziua Învierii alături de Qārūn, Faraon, Hāmān și Ubayy ibn Khalaf.»

[7] Al-Mundhirī a spus: *«Relatat de Aḥmad, cu un lanț de transmitere bun.»*[8]

Musulmanului nu îi este îngăduit să îndeplinească rugăciunea, în întregime sau în parte, înainte de intrarea timpului ei, fiindcă aceasta înseamnă depășirea hotarelor lui Allah Preaînaltul și luarea în derâdere a versetelor Sale.
Dacă face aceasta fiind scuzat din pricina necunoașterii, a uitării ori a neatenției, nu are păcat și primește răsplată pentru ceea ce a făcut. Îi revine însă obligația de a împlini rugăciunea când intră timpul ei, deoarece intrarea timpului este momentul în care i se adresează porunca de a o îndeplini. Dacă o îndeplinește înainte, ea nu îi este primită și nu îl eliberează de obligație. Profetul ﷺ a spus:

«Cel care face o faptă care nu este potrivită poruncii noastre, aceea este respinsă»

, adică neacceptată. Relatat de Muslim de la ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea.[9]

Musulmanului nu îi este îngăduit nici să amâne rugăciunea dincolo de timpul ei, fiindcă aceasta înseamnă depășirea hotarelor lui Allah Preaînaltul și luarea în derâdere a versetelor Sale. Dacă o face fără scuză, are păcat, iar rugăciunea sa este respinsă,

---

7 Relatat de Aḥmad (2/169) și al-Dārimī în «Sunan», nr. 2763, din hadithul lui ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi.

8 «al-Targhīb wa-l-Tarhīb» (1/217).

9 Relatat de Muslim, Cartea judecăților, capitolul despre anularea judecăților neîntemeiate și respingerea lucrurilor nou introduse, nr. 1718, din hadithul ʿĀ'ishei — Allah să fie mulțumit de ea. Al-Bukhārī îl citează fără lanț complet, în Cartea vânzărilor, capitolul despre supralicitarea fictivă și despre cel care spune: «Această vânzare nu este îngăduită».

neacceptată și nu îl eliberează de obligație, potrivit hadithului ʿĀ'ishei amintit mai sus. El trebuie să se căiască înaintea lui Allah Preaînaltul și să-și îndrepte faptele pentru restul vieții sale. Dacă amână rugăciunea dincolo de timpul ei dintr-un motiv scuzabil, precum somnul, uitarea ori o îndeletnicire despre care a crezut că îi îngăduie această amânare, atunci o împlinește de îndată ce dispare acel motiv. Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — relatează că Profetul ﷺ a spus:

«Cine uită o rugăciune să o împlinească atunci când și-o amintește. Nu există altă ispășire pentru ea.»

Într-o altă versiune: *«Cine uită o rugăciune ori o pierde din pricina somnului...»*[10] Relatat de al-Bukhārī și Muslim.

Dacă a pierdut mai multe rugăciuni dintr-un motiv scuzabil, le împlinește în ordine, de îndată ce dispare motivul, și nu le amână până la rugăciunile corespunzătoare din zilele următoare. Jābir ibn ʿAbd Allāh — Allah să fie mulțumit de amândoi — relatează că, *«în timpul bătăliei Șanțului, Profetul ﷺ a făcut abluțiunea după apusul soarelui, a împlinit ʿAșr, apoi a împlinit Maghrib».*[11] Relatat de al-Bukhārī și Muslim.

Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«În ziua Șanțului am fost împiedicați să împlinim rugăciunea până după apus, când trecuse o parte din noapte...»* Apoi a relatat: *«Trimisul lui Allah ﷺ l-a chemat pe Bilāl, care a rostit iqāmah pentru Ẓuhr. El a împlinit-o frumos, așa cum o împlinea în timpul ei. Apoi i-a poruncit să rostească iqāmah pentru ʿAșr și a împlinit-o frumos, așa cum o împlinea în timpul ei. Apoi i-a poruncit să*

10 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care uită o rugăciune și trebuie să o împlinească atunci când și-o amintește, nr. 597; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recuperarea rugăciunii pierdute, nr. 684, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

11 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care conduce oamenii în rugăciune în grup..., nr. 596; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre dovada celor care spun că rugăciunea de mijloc..., nr. 631, din hadithul lui Jābir — Allah să fie mulțumit de el.

rostească iqāmah pentru Maghrib și a împlinit-o în același fel.»[12]
Relatat de Aḥmad.
Acest hadith dovedește că rugăciunea pierdută este îndeplinită așa cum ar fi îndeplinită în timpul ei. Îl susține și hadithul lui Abū Qatādah — Allah să fie mulțumit de el — despre împrejurarea în care, aflați în călătorie alături de Profetul ﷺ, au dormit până când a răsărit soarele și au pierdut rugăciunea Fajr. El a spus:

«Apoi Bilāl a rostit chemarea la rugăciune. Trimisul lui Allah ﷺ a împlinit două rakʿah, apoi a împlinit rugăciunea de dimineață, procedând așa cum obișnuia în fiecare zi...»

[13] Până la sfârșitul hadithului. Relatat de Muslim.

Prin urmare, dacă împlinește ziua o rugăciune de noapte pierdută, recită în ea cu glas auzit; iar dacă împlinește noaptea o rugăciune de zi pierdută, recită în taină. Prima situație este dovedită de hadithul lui Abū Qatādah, iar a doua de hadithul lui Abū Saʿīd.
Dacă împlinește rugăciunile pierdute într-o altă ordine dintr-un motiv scuzabil, nu are nicio vină. Astfel, dacă nu știa că avea de îndeplinit o rugăciune pierdută și a împlinit-o pe cea de după ea, apoi a aflat despre cea pierdută, o împlinește pe aceasta, fără să o repete pe cea ulterioară. Tot astfel, dacă a uitat rugăciunea pierdută și a împlinit-o pe cea de după ea, apoi și-a amintit-o pe cea pierdută, o împlinește pe aceasta, fără să o repete pe cea ulterioară. Allah Preaînaltul spune:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا﴾

Domnul nostru, nu ne lua la socoteală dacă uităm ori greșim!
Coran, 2:286

Învățații au spus: dacă are de îndeplinit o rugăciune pierdută și își amintește de ea ori află despre ea când timpul rugăciunii

12 Relatat de Aḥmad (3/25,49).

13 Relatat de Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recuperarea rugăciunii pierdute, nr. 681, din hadithul lui Abū Qatādah — Allah să fie mulțumit de el.

curente este pe sfârșite, o împlinește mai întâi pe cea curentă, apoi pe cea pierdută, pentru ca timpul celei curente să nu se încheie înainte de a o împlini și astfel amândouă să ajungă rugăciuni pierdute.

Mai bine este ca rugăciunea să fie îndeplinită la începutul timpului ei, deoarece așa proceda Profetul ﷺ, iar aceasta înseamnă grăbire către bine și eliberare mai grabnică de obligație. În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, Abū Barzah al-Aslamī — Allah să fie mulțumit de el — a fost întrebat cum împlinea Profetul ﷺ rugăciunea obligatorie. El a răspuns:

«Împlinea rugăciunea de la amiază, pe care voi o numiți cea dintâi, când soarele înclina»

— într-o altă versiune: *«când soarele trecea de zenit»*[14] — *«și împlinea ʿAṣr, după care unul dintre noi se întorcea la locuința sa de la marginea îndepărtată a Medinei, iar soarele era încă puternic.»*[15]

Al-Bukhārī relatează și de la Anas: *«Profetul ﷺ împlinea ʿAṣr când soarele era încă sus și puternic. Un om pornea spre al-ʿAwālī și ajungea acolo când soarele era încă sus. Unele dintre așezările al-ʿAwālī se aflau la vreo patru mile de Medina.»*[16] Într-o altă versiune: *«Împlineam ʿAṣr, apoi unul dintre noi pornea spre Qubāʾ și ajungea acolo când soarele era încă sus.» «Am uitat ce a spus despre Maghrib.»*[17]

---

14 Această versiune este relatată de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul Ẓuhr la trecerea soarelui de zenit, nr. 541, din hadithul lui Abū Barzah — Allah să fie mulțumit de el.

15 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul ʿAṣr, nr. 547; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea împlinirii rugăciunii de dimineață la începutul timpului ei, pe întuneric, și precizarea măsurii recitării în ea, nr. 647, din hadithul lui Abū Barzah — Allah să fie mulțumit de el.

16 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul ʿAṣr, nr. 550; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, nr. 621, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

17 Această versiune este relatată de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul ʿAṣr, nr. 551; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, nr. 621, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

Muslim relatează însă, de la Salamah ibn al-Akwaʿ, că Profetul ﷺ împlinea Maghrib când soarele apunea și se ascundea după văl.[18] Iar Rāfiʿ ibn Khadīj a relatat: *«Împlineam Maghrib alături de Trimisul lui Allah ﷺ, iar când unul dintre noi pleca, încă putea vedea unde îi cădeau săgețile.»*[19] Profetului ﷺ îi plăcea să amâne ʿIshāʾ, pe care voi o numiți al-ʿatamah; îi displăceau somnul de dinaintea ei și vorbitul de după ea. Încheia rugăciunea de dimineață atunci când omul îl putea recunoaște pe cel așezat alături de el și recita între șaizeci și o sută de versete.[20]

Al-Bukhārī și Muslim relatează de la Jābir — Allah să fie mulțumit de el — că Profetul ﷺ împlinea ʿIshāʾ uneori mai devreme, alteori mai târziu. Dacă îi vedea adunați, se grăbea; dacă îi vedea că întârzie, o amâna. Iar dimineața, ei — ori Profetul ﷺ — o împlineau când era încă întuneric.[21]

În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea — a spus: *«Femeile credincioase luau parte la rugăciunea Fajr alături de Trimisul lui Allah ﷺ, înfășurate în veșmintele lor. După ce terminau rugăciunea, se întorceau acasă și nimeni nu le putea*

18 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul Maghrib, nr. 561; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre timpul Maghrib, nr. 636, din hadithul lui Salamah ibn al-Akwaʿ — Allah să fie mulțumit de el.

19 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul Maghrib, nr. 559; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul care arată că timpul Maghrib începe la apusul soarelui, nr. 637, din hadithul lui Rāfiʿ ibn Khadīj — Allah să fie mulțumit de el.

20 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul Ẓuhr la trecerea soarelui de zenit, nr. 541; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea împlinirii rugăciunii de dimineață la începutul timpului ei, pe întuneric, și precizarea măsurii recitării în ea, nr. 647, din hadithul lui Abū Barzah — Allah să fie mulțumit de el.

21 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre timpul Maghrib, nr. 560; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea împlinirii rugăciunii de dimineață la începutul timpului ei, pe întuneric, și precizarea măsurii recitării în ea, nr. 646, din hadithul lui Jābir — Allah să fie mulțumit de el.

recunoaște din pricina întunericului.»[22]

În *«Ṣaḥīḥ Muslim»*, ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — a spus: *«Într-o noapte am rămas să-l așteptăm pe Trimisul lui Allah ﷺ pentru ultima rugăciune de seară, ʿIshāʾ. El a ieșit la noi când trecuse o treime din noapte ori mai mult...»* A pomenit apoi hadithul, în care se află cuvintele: *«Dacă nu i-ar fi greu comunității mele, i-aș conduce în rugăciune la această oră.»* Apoi i-a poruncit celui care făcea chemarea, acesta a rostit iqāmah, iar el a împlinit rugăciunea.[23]

În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, Abū Dharr al-Ghifārī — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«Eram cu Profetul ﷺ într-o călătorie. Cel care făcea chemarea a vrut să rostească adhān pentru Ẓuhr, iar Profetul ﷺ i-a spus: „Așteaptă să se răcorească.” Apoi a vrut iar să facă chemarea, iar el i-a spus: „Așteaptă să se răcorească”, până când am văzut umbrele movilelor.»* Într-o altă versiune: *«Până când umbra a ajuns egală cu movilele.»*[24] Atunci Profetul ﷺ a spus:

> *«Arșița puternică este din dogoarea Iadului; când arșița se întețește, amânați rugăciunea până se răcorește.»*[25]

---

22 Relatat de al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre ieșirea femeilor la moschei noaptea și pe întunericul zorilor, nr. 867; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea împlinirii rugăciunii de dimineață la începutul timpului ei, pe întuneric, și precizarea măsurii recitării în ea, nr. 645, din hadithul ʿĀʾishei — Allah să fie mulțumit de ea.

23 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre somnul înainte de ʿIshāʾ al celui biruit de somn, nr. 570; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre timpul rugăciunii ʿIshāʾ și amânarea ei, nr. 639. Formularea îi aparține lui Muslim. Este din hadithul lui Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi.

24 Această versiune este relatată de al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre adhān-ul călătorilor când sunt în grup și despre iqāmah, precum și la ʿArafah și Jamʿ, și despre cuvintele celui care face chemarea: «Rugăciunea în locuințe!», într-o noapte rece ori ploioasă, nr. 629, din hadithul lui Abū Dharr — Allah să fie mulțumit de el.

25 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre amânarea rugăciunii Ẓuhr până se răcorește pe arșiță puternică, nr. 535; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre

Aceste hadithuri dovedesc că Sunnah este grăbirea împlinirii rugăciunii la începutul timpului ei, cu excepția a două rugăciuni:

Prima: rugăciunea Ẓuhr pe arșiță puternică; aceasta se amână până când vremea se răcorește și umbrele se lungesc.

A doua: ultima rugăciune de seară, 'Ishā'; aceasta se amână până după trecerea unei treimi din noapte, dacă nu se pricinuiește astfel greutate. Se ține, așadar, seama de starea celor conduși în rugăciune: dacă îi vede adunați, se grăbește; dacă îi vede că întârzie, o amână.

recomandarea amânării rugăciunii Ẓuhr până se răcorește pe arșiță puternică pentru cel care merge la rugăciunea în grup și este atins de arșiță pe drum, nr. 616, din hadithul lui Abū Dharr — Allah să fie mulțumit de el.

3 Prinderea timpului rugăciunii și urmările ei

الفصل الثالث: فيما يدرك به الوقت وما يترتّب على ذلك

Timpul rugăciunii este prins prin prinderea unei rakʿah. Aceasta înseamnă că, dacă omul prinde din timpul rugăciunii durata unei rakʿah, a prins acea rugăciune. Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — relatează că Profetul ﷺ a spus: *«Cine prinde o rakʿah din rugăciune a prins rugăciunea.»*[26] Relatat de al-Bukhārī și Muslim.

Într-o altă versiune: *«Cine prinde o rakʿah din rugăciunea Ṣubḥ înainte ca soarele să răsară a prins Ṣubḥ, iar cine prinde o rakʿah din ʿAṣr înainte ca soarele să apună a prins ʿAṣr.»*[27] Într-o versiune a lui al-Bukhārī: *«Dacă unul dintre voi prinde o prosternare din rugăciunea ʿAṣr înainte ca soarele să apună, să-și ducă la capăt rugăciunea; iar dacă prinde o prosternare din rugăciunea Ṣubḥ înainte ca soarele să răsară, să-și ducă la capăt rugăciunea.»*[28]

Aceste versiuni arată, prin formularea lor explicită, că acela care prinde în timpul rugăciunii o rakʿah, cu ambele ei

---

26 Relatat de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care prinde o rakʿah din rugăciune, nr. 580; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre cel care prinde o rakʿah, căci acesta a prins acea rugăciune, nr. 607, din hadithul lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

27 Această versiune este relatată de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care prinde o rakʿah din Fajr, nr. 579; și Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre cel care prinde o rakʿah din Ṣubḥ, nr. 608, din hadithul lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

28 Această versiune este relatată de al-Bukhārī, Cartea timpurilor rugăciunii, capitolul despre cel care prinde o rakʿah din ʿAṣr înainte de apus, nr. 556, din hadithul lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

prosternări, a prins timpul. Prin înțelesul lor implicit arată că acela care prinde mai puțin de o rakʿah nu a prins timpul.

Din această prindere a timpului decurg două lucruri:

Primul: dacă prinde o rakʿah a rugăciunii în timpul ei, întreaga rugăciune este socotită îndeplinită în timpul prescris. Aceasta nu înseamnă însă că îi este îngăduit să amâne o parte din rugăciune dincolo de timpul ei, deoarece rugăciunea trebuie îndeplinită în întregime în timpul stabilit. În *«Ṣaḥīḥ Muslim»*, Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«L-am auzit pe Profet ﷺ spunând: „Aceea este rugăciunea fățarnicului: stă și urmărește soarele, iar când acesta ajunge între cele două coarne ale unui diavol, se ridică și ciugulește patru rakʿah, pomenindu-L pe Allah în ele numai puțin.”»*[29]

Al doilea: dacă prinde din timpul rugăciunii durata unei rakʿah, acea rugăciune devine obligatorie pentru el, fie că aceasta se întâmplă la începutul timpului, fie la sfârșitul lui.

Un exemplu de la începutul timpului: unei femei îi începe menstruația după ce de la apusul soarelui a trecut durata unei rakʿah ori mai mult, iar ea nu a împlinit Maghrib. În această situație, rugăciunea Maghrib a devenit obligatorie pentru ea, iar când se curățește trebuie să o recupereze.

Un exemplu de la sfârșitul timpului: unei femei i se încheie menstruația înainte de răsăritul soarelui, când mai rămâne durata unei rakʿah ori mai mult; rugăciunea Fajr devine obligatorie pentru ea. Tot astfel, dacă se curățește înainte de apusul soarelui, când mai rămâne durata unei rakʿah, rugăciunea ʿAṣr devine obligatorie pentru ea.

Dacă însă menstruația îi începe după apusul soarelui, înainte de a fi trecut durata unei rakʿah, ori se curățește cu mai puțin de o rakʿah înainte de răsărit, atunci Maghrib nu devine obligatorie pentru ea în prima situație, nici Fajr în a doua, deoarece timpul prins în ambele este mai mic decât durata unei rakʿah.

29 Relatat de Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea împlinirii rugăciunii ʿAṣr devreme, nr. 622, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

4 Reunirea a două rugăciuni în timpul uneia dintre ele

الفصل الرابع: في حكم الجمع بين الصلاتين في وقت إحداهما

În capitolul al doilea a fost lămurită obligația de a îndeplini fiecare rugăciune în timpul stabilit pentru ea. Aceasta este regula de bază. Dacă însă apar împrejurări care cer reunirea a două rugăciuni, reunirea este îngăduită; mai mult, ea este cerută și iubită de Allah Preaînaltul, deoarece se potrivește principiului religiei islamice la care Allah Preaînaltul a arătat prin cuvintele Sale:

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ﴾

Allah voiește pentru voi ușurarea și nu voiește pentru voi greutatea.
Coran, 2:185

Și prin cuvintele Sale:

﴿هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾

El v-a ales și nu v-a pus în religie nicio strâmtorare.
Coran, 22:78

În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — relatează că Profetul ﷺ a spus:

«Religia este ușurare și nimeni nu încearcă să se înăsprească peste măsură în religie fără ca aceasta să-l copleșească. Așadar, țintiți ceea ce este drept, apropiați-vă cât puteți de el și primiți vestea bună.»

[30] În cele două culegeri autentice, Abū Mūsā relatează că Profetul ﷺ le-a spus lui și lui Muʿādh, când i-a trimis în Yemen: *«Ușurați și nu îngreunați, aduceți vestea bună și nu-i îndepărtați pe oameni, înțelegeți-vă și nu vă dezbinați.»*[31] Într-o versiune a lui Muslim, Abū Mūsā — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«Când Profetul ﷺ îl trimitea pe unul dintre companionii săi cu vreo însărcinare, îi spunea: „Aduceți vestea bună și nu-i îndepărtați pe oameni, ușurați și nu îngreunați.”»*[32] Tot în cele două culegeri autentice, Anas — Allah Preaînaltul să fie mulțumit de el — relatează că Profetul ﷺ a spus: *«Ușurați și nu îngreunați, aduceți vestea bună și nu-i îndepărtați pe oameni.»* Într-o versiune: *«Liniștiți și nu-i îndepărtați pe oameni.»*[33]

Odată lămurit acest lucru, Sunnah a arătat reunirea rugăciunilor Ẓuhr și ʿAṣr sau Maghrib și ʿIshāʾ în timpul uneia dintre ele, în mai multe împrejurări:

---

30 Relatat de al-Bukhārī, Cartea credinței, capitolul «Religia este ușurare», nr. 39, din hadithul lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

31 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunelor maniere, capitolul despre cuvintele Profetului ﷺ: «Ușurați și nu îngreunați», nr. 6124; și Muslim, Cartea jihadului și a expedițiilor, capitolul despre porunca de a ușura și de a nu-i îndepărta pe oameni, nr. 1733, din hadithul lui Abū Mūsā — Allah să fie mulțumit de el.

32 Relatat de Muslim, Cartea jihadului și a expedițiilor, capitolul despre porunca de a ușura și de a nu-i îndepărta pe oameni, nr. 1732, din hadithul lui Abū Mūsā — Allah să fie mulțumit de el.

33 Relatat de al-Bukhārī, Cartea cunoașterii, capitolul despre felul în care Profetul ﷺ alegea momente potrivite pentru îndemnarea lor, nr. 69; și Muslim, Cartea jihadului și a expedițiilor, capitolul despre porunca de a ușura și de a nu-i îndepărta pe oameni, nr. 1734, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

Prima: în călătorie, fie în mers, fie în timpul unui popas. În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«Profetul ﷺ reunea rugăciunile Maghrib și ʿIshāʾ în călătorie.»*[34] În *«Ṣaḥīḥ Muslim»*, el a spus: *«Când Profetul ﷺ voia să reunească două rugăciuni în călătorie, amâna Ẓuhr până la începutul timpului ʿAṣr, apoi le reunea.»*[35] Tot acolo, Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi — relatează că Profetul ﷺ a reunit două rugăciuni în călătoria făcută cu prilejul expediției de la Tabūk: a reunit Ẓuhr cu ʿAṣr și Maghrib cu ʿIshāʾ.[36] Tot acolo, Muʿādh ibn Jabal — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«Am plecat împreună cu Trimisul lui Allah ﷺ în expediția de la Tabūk. El împlinea Ẓuhr și ʿAṣr împreună și Maghrib și ʿIshāʾ împreună.»*[37]

În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»*, în hadithul lui Abū Juḥayfah — Allah să fie mulțumit de el — despre venirea sa la Profet ﷺ, aflat la al-Abṭaḥ, în Mecca, în arșița amiezii, adică la timpul Ẓuhr, el a spus: *«Bilāl a ieșit și a chemat la rugăciune, apoi a intrat și a adus apa rămasă de la abluțiunea Trimisului lui Allah ﷺ. Oamenii s-au înghesuit să ia din ea. Apoi a intrat și a adus o suliță scurtă. Profetul ﷺ a ieșit»* — dintr-un cort de piele în care se afla —, *«și parcă văd și acum albeața gambelor sale. A înfipt sulița, apoi a împlinit Ẓuhr în două rakʿah și ʿAṣr în două rakʿah.»*[38]

---

34 Relatat de al-Bukhārī, Cartea scurtării rugăciunii, capitolul despre reunirea rugăciunilor Maghrib și ʿIshāʾ în călătorie, nr. 1108.

35 Relatat de Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre îngăduința reunirii a două rugăciuni în călătorie, nr. 704, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

36 Relatat de Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre reunirea a două rugăciuni în localitatea de reședință, nr. 705, din hadithul lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi.

37 Relatat de Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre reunirea a două rugăciuni în localitatea de reședință, nr. 706, din hadithul lui Muʿādh — Allah să fie mulțumit de el.

38 Relatat de al-Bukhārī, Cartea virtuților, capitolul despre înfățișarea Profetului ﷺ, nr. 3566; și Muslim, Cartea rugăciunii, capitolul despre sutrah celui care se roagă, nr. 503, din hadithul lui Abū Juḥayfah — Allah să fie mulțumit de el.

Sensul aparent al acestor hadithuri este că el reunea două rugăciuni în timpul unui popas. Aceasta putea fi pentru a arăta că este îngăduit ori fiindcă exista o nevoie de a le reuni, deoarece, în timpul pelerinajului său, Profetul ﷺ nu le-a reunit când se afla oprit la Minā. Prin urmare, spunem: pentru călătorul aflat în popas este mai bine să nu reunească rugăciunile; dacă le reunește, nu are însă nicio vină. Excepție face situația în care are nevoie să le reunească, fie din pricina oboselii puternice, pentru a se odihni, fie fiindcă îi este greu să caute apă la fiecare timp de rugăciune, ori dintr-un motiv asemănător. Atunci este mai bine pentru el să le reunească și să urmeze înlesnirea.

Pentru călătorul aflat în mers este mai bine să reunească Ẓuhr cu ʿAṣr și Maghrib cu ʿIshāʾ, după cum îi este mai ușor: fie prin reunire mai devreme, împlinind a doua rugăciune în timpul celei dintâi, fie prin reunire mai târziu, amânând-o pe prima până la timpul celei de-a doua. În cele două culegeri autentice, Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *«Când Trimisul lui Allah ﷺ pornea la drum înainte ca soarele să încline, adică să treacă de zenit, amâna Ẓuhr până la timpul ʿAṣr, apoi se oprea și le reunea. Dacă soarele trecea de zenit înainte de plecarea sa, împlinea Ẓuhr, apoi încăleca.»*[39]

În *«Fatḥ al-Bārī»* se menționează că Isḥāq ibn Rāhawayh a relatat acest hadith de la Shabābah astfel: *«Când se afla în călătorie și soarele trecea de zenit, împlinea Ẓuhr și ʿAṣr împreună, apoi pornea.»* A spus: *«Relatarea a fost socotită afectată de faptul că Isḥāq o transmite singur de la Shabābah, iar apoi Jaʿfar al-Firyābī o transmite singur de la Isḥāq.»* A mai spus: *«Aceasta nu o slăbește, deoarece amândoi sunt imami cu o vastă memorare a hadithului.»*[40]

A doua împrejurare: nevoia de a reuni rugăciunile, atunci când nereunirea lor ar aduce strâmtorare și greutate, fie în

39 Relatat de al-Bukhārī, Cartea scurtării rugăciunii, capitolul despre când se amână Ẓuhr până la ʿAṣr dacă pornește la drum, nr. 1111; și Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre îngăduința reunirii a două rugăciuni în călătorie, nr. 704, din hadithul lui Anas — Allah să fie mulțumit de el.

40 «Fatḥ al-Bārī» (2/583).

localitatea de reședință, fie în călătorie. Muslim relatează de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi — că Profetul ﷺ a reunit Ẓuhr cu ʿAṣr și Maghrib cu ʿIshāʾ în Medina, fără să fie teamă ori ploaie. A fost întrebat: *«De ce a făcut aceasta?»* El a răspuns: *«Pentru a nu-și pune comunitatea în strâmtorare.»*[41] A relatat și de la Muʿādh ibn Jabal — Allah să fie mulțumit de el —, care a spus: *«Trimisul lui Allah ﷺ a reunit, în expediția de la Tabūk, Ẓuhr cu ʿAṣr și Maghrib cu ʿIshāʾ.»* A fost întrebat: *«Ce l-a îndemnat la aceasta?»* El a răspuns: *«A vrut să nu-și pună comunitatea în strâmtorare.»*[42]

Aceste două hadithuri dovedesc că, ori de câte ori nevoia cere reunirea a două rugăciuni, iar nereunirea lor ar aduce strâmtorare și greutate, reunirea este îngăduită, fie în localitatea de reședință, fie în călătorie.

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah — Allah Preaînaltul să aibă milă de el — a spus: *«Toate hadithurile arată că el a reunit rugăciunile în același timp pentru a îndepărta strâmtorarea de la comunitatea sa. Prin urmare, reunirea este îngăduită atunci când nereunirea ar aduce o greutate pe care Allah a înlăturat-o de la comunitate. Aceasta dovedește cu atât mai mult îngăduința reunirii din pricina bolii, când îndeplinirea separată a rugăciunilor îi pricinuiește bolnavului greutate. Le reunește și acela care nu poate împlini curățirea rituală pentru ambele timpuri decât cu greutate, precum femeia cu sângerare neregulată și alte situații asemănătoare.»* Sfârșitul citatului.[43]

În *«al-Inṣāf»* se transmite de la el — adică de la Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah — că reunirea este îngăduită pentru a putea lua parte la rugăciunea în grup, atunci când omul nu ar putea face

41 Relatat de Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre reunirea a două rugăciuni în localitatea de reședință, nr. 705, din hadithul lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi.

42 Relatat de Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre reunirea a două rugăciuni în localitatea de reședință, nr. 706, din hadithul lui Muʿādh — Allah să fie mulțumit de el.

43 «Majmūʿ al-Fatāwā» (24/84).

aceasta dacă ar împlini rugăciunea în timpul ei.[44]

Eu spun: dovada acestui lucru reiese limpede din hadithul lui Ibn ʿAbbās, care arată că reunirea este îngăduită din pricina ploii. Aceasta are tocmai scopul de a face posibilă rugăciunea în grup, deoarece fiecare ar putea împlini rugăciunea singur, în timpul ei, și ar fi ferit de greutatea ploii fără să reunească rugăciunile.

A treia împrejurare: reunirea la ʿArafah și Muzdalifah, în zilele pelerinajului. În *«Ṣaḥīḥ Muslim»*, în hadithul lui Jābir — Allah să fie mulțumit de el — despre felul în care Profetul ﷺ a îndeplinit pelerinajul, el a spus:

«Trimisul lui Allah ﷺ și-a continuat drumul până la ʿArafah. A găsit cortul ridicat pentru el la Namirah și s-a oprit acolo. Când soarele a trecut de zenit, a poruncit ca al-Qaṣwāʾ să fie pregătită pentru încălecare, apoi a venit în albia văii și le-a ținut oamenilor o cuvântare.»

A spus: *«Apoi s-a rostit adhān, apoi iqāmah, și a împlinit Ẓuhr. Apoi s-a rostit iqāmah și a împlinit ʿAṣr, fără să împlinească vreo rugăciune între ele.»*[45]

În cele două culegeri autentice, Usāmah ibn Zayd, care mergea călare în spatele Profetului ﷺ de la ʿArafah la Muzdalifah, a spus:

«A coborât într-o trecătoare, a urinat, apoi a făcut abluțiunea, fără să o facă deplin. I-am spus: „Rugăciunea!” El a răspuns: „Rugăciunea este înaintea ta.” A încălecat, iar când a ajuns la Muzdalifah, a coborât și a făcut abluțiunea deplin. Apoi s-a rostit iqāmah și a împlinit Maghrib. Apoi fiecare și-a pus cămila să îngenuncheze la Muzdalifah; după aceea s-a rostit iqāmah pentru ʿIshāʾ și a împlinit-o, fără să împlinească vreo rugăciune între ele.»[46]

---

44 «al-Inṣāf» (5/98).

45 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre pelerinajul Profetului ﷺ, nr. 1218, din hadithul lui Jābir — Allah să fie mulțumit de el.

46 Relatat de al-Bukhārī, Cartea abluțiunii, capitolul despre îndeplinirea deplină a abluțiunii, nr. 139; și Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre plecarea de la ʿArafah spre Muzdalifah și recomandarea împlinirii împreună

În hadithul lui Jābir, relatat de Muslim, se arată că el a împlinit Maghrib și ʿIshāʾ la Muzdalifah cu un singur adhān și două iqāmah.[47]

Aceste două hadithuri arată că Profetul ﷺ a reunit Ẓuhr cu ʿAṣr la ʿArafah, în timpul celei dintâi, și Maghrib cu ʿIshāʾ la Muzdalifah, în timpul celei de-a doua. Le-am amintit separat deoarece învățații au avut opinii diferite despre temeiul reunirii în aceste două locuri. S-a spus: călătoria. Aceasta este discutabil, deoarece Profetul ﷺ nu a reunit rugăciunile la Minā, nici înainte de ʿArafah, nici după ce s-a întors de acolo. S-a spus și: ritualurile pelerinajului. Și aceasta este discutabil, deoarece, dacă așa ar fi fost, Profetul ﷺ ar fi reunit rugăciunile din momentul intrării în iḥrām. S-a spus: folosul și nevoia. Această explicație este cea mai apropiată de adevăr. A reunit rugăciunile la ʿArafah pentru folosul prelungirii ședерii și a invocării acolo; totodată, oamenii se împrăștie în locul ședерii. Dacă s-ar aduna pentru rugăciune, le-ar fi greu, iar dacă ar împlini-o în grupuri separate, s-ar pierde folosul unei adunări numeroase.

La Muzdalifah, nevoia lor de a reuni rugăciunile este și mai mare. Oamenii pornesc de la ʿArafah după apus. Dacă ar fi reținuți acolo pentru Maghrib, ar împlini-o fără smerită concentrare, iar dacă ar fi opriți pe drum pentru ea, le-ar fi și mai greu. Prin urmare, nevoia cere amânarea rugăciunii Maghrib pentru a fi reunită cu ʿIshāʾ la Muzdalifah.

Aceasta este tocmai calea dreaptă și folositoare, deoarece unește păstrarea smeritei concentrări în rugăciune cu luarea în seamă a stării robilor.

Slavă Celui Înțelept și Milostiv! Îl rugăm pe El, Preaînaltul, să ne dăruiască din partea Sa îndurare și înțelepciune. El este Dăruitorul.

Lauda Îi aparține lui Allah, Domnul lumilor, prin a Cărui binefacere se împlinesc faptele bune. Binecuvântarea lui Allah fie asupra Profetului nostru Muḥammad, cel mai bun dintre făpturi,

---

a rugăciunilor Maghrib și ʿIshāʾ la Muzdalifah în acea noapte, nr. 1280, din hadithul lui Usāmah ibn Zayd — Allah să fie mulțumit de el.

47 Vezi hadithul amintit înaintea celui precedent.

asupra familiei și companionilor săi și asupra celor care îi urmează în bine, de-a lungul tuturor vremurilor.

Încheiat prin condeiul celui care are nevoie de Allah Preaînaltul,

Muḥammad al-Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

la 15/3/1400 H.

Indice

abluțiunea 11, 22, 25
călătorie 12, 16, 21, 22, 23
Fajr 3, 4, 5, 6, 12, 15, 18
Maghrib 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 18, 21, 22, 23, 25
menstruația 18
Muzdalifah 24, 25
necesitate 6
uitarea 11
Ẓuhr 3, 4, 5, 12, 16, 21, 22, 23, 24, 25
ʿArafah 24, 25
ʿAṣr 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25
ʿIshāʾ 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 25

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

BIBLIOTECA INSTITUTULUI TAWHID

Timpurile rugăciunii și reunirea rugăciunilor

O prezentare a timpurilor celor cinci rugăciuni, întemeiată pe Coran și Sunnah. Autorul lămurește îndeplinirea rugăciunii în timpul ei, recuperarea rugăciunilor pierdute, situațiile de la latitudini înalte și condițiile reunirii a două rugăciuni.

Autor: Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro